

Naročnina doma na sküpní naslov mesečno 2 D., na posameznoga 2 Din. 50 par.

V inozemstvo 6 Din, ali z M. Listom, M. Ogrščekom i kalendarom 8 Din. 50 para., letno 100 Din. Plačati se mora bar mesečno naprej. Štev. položnice 11806.

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Vredništvo v D. Lendavi hš. 67, uprava v Črensovcih, Slov. Krajina.

Cena oglasov: cela stran 800 Din., pol

N. G. Milač Simon prof. Majstrova ul. 3.

Maribor

više vsaka reč 1 D. 50 p. Popust po dogovori.

Namen Novin je: 1) z zagovorom Pravice tolažiti Srce Jezušovo, i 2) z čistimi dohodki podpirati siromake Sv. Ivan Bosko, pomagaj nam oba doseči!

Odprto pismo

za gospoda inženera D. Lalevića, upravnika marofa Zeleno polje.

Velečenjeni gospod upravnik!

Uprava „Novin“ mi je postavila Vaše pismo, v šterom razlagate zakaj so morali delati naši delavci na največji Marijin svetek, zakaj ste odpustili delavce, šteri so se vidno branili te den prijeli za motiko i končeno v šterom priznate, ka so te den naši delavci z akordnim delom resan samo štiri dinare zaslužili, če tudi njim je pomagal konj i plüg.

Hvala Vam za pismo i hvala lepa na potrdilo, ka so „Novine“ v članki „Protestiramo“ istino pisale.

Vi mislite, ka je Kovačova Julika izmišljena oseba, ali pa delavka, štero so pijano potegnoli iz jarka... Ne vala ne to prvo i ne to drugo. Kovačova Julika je že dvakrat obiskala Zeleno polje, je teda živa oseba, štero nikdar ne potegne ničše iz kakšega jarka, posebno ne na Zelenom polji, ge je trezno i pošteno opravljala svojo delo svojim bratom i sestram — pa tudi upravi Zelenoga polja samo na hasek.

Vi nas Slovence, gospod upravnik, slabo poznate, ali ne poznate. Pridite, prosim, samo ednok na kratek obisk v naše lepo vrejene, z rožami okinčene vesnice; pogledajte naše skromne ali itak lepe hiže, naše šole i cerkve, probajte spoznati naše lüdi — ne na težkom deli, gde si v znoji svojega obraza slüžimo krüh, nego doma pri svojih, pa nam postanete ne samo prijateo, nego dosta več: dragi brat. Če pridete med nas, te vidli kak dosta nas je, kak male so naše njivice, kak žmetno živimo. Vidli te, ka je naš delavec junak, kda se poda na oddaljeno Zeleno polje i tam sprejme vsako delo, samo da bi potem nekaj tihih, mirovnihi, brez skrbnih mesecov vživao doma v vsem dragoj domačoj hiži med brati, sestrami v naročji domačega skromnoga, ali itak lepoga slovenskoga življenja. Pridite med nas i spoznate, ka naš človek lübi delo-dajalca, ga poštuje, njemi je veren v slabom i dobrom. Pridite med nas i spoznajte naše Kovačove Julke i te Vam ne bode zakrito, ka so te ne zastruplevalci delavca, nego osebe, štere svoje brate i sestre z lübečim srcem vodijo po poti sreče i zadovolnosti v toj nam vsem, tudi Vam zagvišno dragoj domovini, Jugoslaviji.

Dragi gospod,

kak lepo je bilo čteti Vaše vrstice, kda se pritožujete, ka so ništerni naši delavci vdani pijači. Veselilo nas je, kda smo čteli, da v boji proti alkoholi prosite tudi na pomoč „Novine“.

Naše največše hvale ste vredni, ar ste prepovedali, ka bi v delavskom stanovanji ništerni krčmarili i škodivali našim delavcom na teli, na duši i na bankaši. Z največšov zahvalnost-jov smo čteli, da na prošnjo delavcov šte pripravljeni poštvati katoličanske svetke i dovolite delavcom, naj opravijo svoje verske dužnosti. To se pravi, ka nas na tom sveti nikaj ne loči, dobro ščete našim siromakom ravno tak, kak mi tu v Slovenskoj krajini, pa naj je potem naše ime Kovačova Julika, ali kaj drugoga.

To dobro volo i to lübezen prosimo za naše delavce i bodite osvedočeni g. inženar, da bo Vam naš delavec zahvalen, zahvalni bomo pa tudi mi, šteri mammo odprte oči i odprto srce, šteri mislimo na naše brate i sestre, če tudi so daleč z domi, če tudi so siromaki, če tudi so samo sezonski delavci.

Velečenjeni gospod upravnik, ki se den za dnevom vozite prek Petlovaca i lejko na svoje oči vidite:

kaj vse ma i kak živi naš sodržavljan — Nemec. Lejko vidite njuve krasne hiže, njuvo lepo vrejeno dvorišče, njuvo vzorno živino, lepo i snažno oblečeno, sikdar živo i dobro vzgojeno dečico. Gospod: *tak živejo v Jugoslaviji Nemci.*

V tistoj Jugoslaviji, za štero je Šumadija i viteška Črna gora — da ne omenimo druge kraje, žrtvüvala cele gore kosti svojih najbolših sinov. Mi to srečo i lepo življenje našim Nemcom privoščimo, ar znamo, ka so si to življenje sami spravili s poštenimi i pametnim delom. Pa... ne zamerite pitanje: *ne boli Vas srce, kda vidite brate po krvi i jeziki, Slovence* — na Zelenom polji v štali, gde nema niti ednoga stolca, ne ednoga stola, ne edne poštene priprave za muljanje ali za kopanje, — vidite pa stenice, roje parovnih mühi i zamazane svinje *po-leg delavske kühinje?*

Gospod:

gotovo Sokol i nacionalist, odprite srce, odprite oči, pogledajte na našega siromaka s pogledom sina iz jugoslovanske družine. *Ne sodite nego pomagajta njim*, tudi te njim pomagajte, če so dnes slabi, ar lejko postanejo dosta vredni vütro i Vas poplača zavest, da ste ravnali po dužnosti inteligenta i pravoga nacionalista.

Na konci edno prošnjo.

Nikdar ne mislite, ka mi napadamo. *Što krüh da našemi delavci, on je njihov i naš prijateo.* Za prijatele mammo srce. Srečni bi bili mi i vsi naši delavci, če bi tudi Vas lejko meli za svojega prijatele.

Toplo pozdravljeni od

Kovačove Julike.

Nedelska šola.

Za krščansko stanovsko državo.

11.

Gospodarsko moč družine ojačiti je teda edno od najvažnejših nalog nove družbe. Sveti Oča Pij XI. pravilno pravi, ka so delavske družine potisnjene na najnižjo življenjsko stopnjo, brez vüpanja, ka bi si kda pridobile košček zemle i so zato obsojene na večno proletarstvo.

Sveti Oča guči samo od zemle, ali to vala najbrž za vse dobrine sveta.

V dnešnoj družbi slüži zemla ništernim, Bog jo je pa dao celomi človečanstvi. V dnešnoj družbi je mogoče to, ka ma bogatin gorice i je püsti neobdelane, ali samo za silo obdelane, ar se njemi to — ne spleča... Ka prej falej küpi vino, kak bi ga koštalo, če vino prideluje sam. Siromaki kučari pa stradajo, ne morejo si zaslužiti falaček dobrega krüha, ne morejo delati, ar je vinograd last družoga, bogatina, šteri lejko shaja, če eden del njegovoga kapitala "magari nekaj let — počiva... Je to krivica? Strašna do nebe kričeče krivica je i je mogoča samo zato, ar mammo tak vrejeno družbo, štera trpi takše krivice.

Pa tudi na tom mestu naglašamo: ne pravimo to, ka vzemimo bogatšom zemlo. Naj jo majo. Ali terjamo takši svet, šteri ne dovoli, ka bi meo dohodke tisti, šteri ma samo po pravičnoj, ali krivičnoj poti, to ne iščemo — kapital. Bogatini bodo svoj kapital samo telko časa branili, dokeč njim dovoli družba nezaslužene dohodke, — dokeč siromaki ne spregledajo i si na pošten, to je zakonit način, ne preskrbijo takše zakone, šteri ne dajo več nikomi dohodke samo zato, ar ma — kapital.

Siromaki, s tem je velko povedano. Ali mora se povedati ta žela i mora se tudi spelati za rešitev toga pitanja borba do končne zmage.

Kak?

Mislite mogoče z nasiljom? Z revolucijov? Ne. Bi vas nevsmileno pokosile strojne puške, ar je dnešnja oblast dužna braniti postavu i ta postava prepove vsako nasilje. Prava pot do zmage v tom dugovanji je organizacija, štera mirno i dostojno koraka naprej, vsikdar naprej — do končnoga cila. Ta borba se vrši za zveličanje düš, zato je za vodstvo takše organizacije v prvoj vrsti pozvana Cerkev. Dühovnik, šteri razgläša Kristušovo lübezen, dühovnik, šteri je povprek iz siromašnoga gnezda, mora meti jakost düha i jakost srca za vodstvo takše akcije. Povdarjamo: ne zato, ka bi vzeli imanje bogatinov, nego zato, ar je dnešnje siromaštvo največša ovira na poti do zveličanja düš.

Eden inozemski pisateo je napisao izmišleno zgodbo, štera pravi, ka se je med svetovnov bojnov, kda je najbolje divjalo klanje, kda je bilo največše trpljenje lüdi, na božični večer podao sveti Oča v strelske jarke

Zakaj odklanjamo marksizem?

Nemško valovje, štero je stoletja plüskalo prek severne i severnovzhodne meje na našo slovensko zemlo, je bilo za nas Slovence poleg svetovne bojne najhüši vdarec, ka smo jih doživeli. Nemški val je zalejao s strupom lepe, dobre i bogate slovenske obmejne kraje. To nam dokazuje dnes celi severni obmejni pojas od Prevalj do Maribora, to nam dokazujejo tisti vekši trgi i tista mesta, štera stojijo pri važnih prometnih žilah i štere si je štelo nemštvo osvojiti.

Nemci, šteri so šteli vstvoriti prek naše zemle prehod do morja so dobro znali, ka *ponemčijo naše lüdi samo te, če njim strgajo vero iz srca.* Znali so pa, ka morajo lüstvi dati nekši nadomestek. I te nadomestek so najšli v minočem stoletji v *slobodomiselstvi marksizmi.* S slobodomiselstvom so šteli pridobiti bogatejše i bole izobražene. I istina, najšlo se je nekaj düš, štere so se dale zapelati i odati. To so bili tak zvani liberalci, šteri so kakpa po svetovnoj bojni slekli svoj plašč i ga zamenili z novim.

Z marksizmom pa so sküšali Nemci odtrgati našemi narodnimi teli delavstvo. V nekoj meri se njim je to žao, posrečilo. Ešče dnes je marksizem skrivališče vseh protislovenskih i zato tudi protikatoliških lüdi v Sloveniji. Pod krilom marksizma se zateka vse kranjsko štajersko nemčurstvo, štero pripada v delavski stan. Što dnes pri nas dela za marksizem — dela proti slovenstvi, proti našim narodnim i lüdskim interesom. Marksizem trga našo zemlo iz naših rok. Pomagajo pa njemi inozemski (pa nemški) kapitalisti, ki pri nas postavljajo svoje tovarne i v njih zaposljujejo inozemske delavce, šteri majo nalogo pripelati naš sirmaški proletarijat (delavski stan) v marksistične vode.

Na Štajerskom, gde se je nemčurstvo že vgnezdilo, pokaže marksizem tudi svojo pravo naravo. Tam füčka na vse, ka je slovenskoga i s tem tudi katoličanskoga, tam so šče ne n. pr. njegovi predstavniki nikdar spregovorili resne reči proti inozemskomi, uslüzbenici, šteri odjedajo našim lüdem krüh. A na Kranjskom so nekaj bole pazlivi. Tü svoje proti slovenske farbe ne pokažejo. Tü gučijo samo od nebes, štera bodo pripravili svojim ovčicam že na tom sveti. Od narodnosti i vere pa lepo mučijo. Za par mesecov bodo začnoli spodjedati na jako rafiniran način tudi vero i narodno zavest — i slovenskoga delavstva ne bi bilo več, če bi kakpa mi

i med nemškimi i francuskimi bodečimi žicami, na blatnih i krvavihi tleh darüvao sveto mešo. Vtihnole so puške, vtihnoli so topovi, strojnice, sveta daritev je zdignola skrite neprijatele iz jarkov, poklekoli so vsi na krvavo i blatno zemlo, molili i *več nikdar ne prijeli za orožje...* Tak se glasi izmišljena zgodba, za konec pa je dodano: ne sveti Oča, nikak drugi je napravio konec klanji, je zdigno siromake iz strelskih jarkov, zato pa naj se ne čüdi svet, če ga dnes, tega istinskoga morilca bojne, kak svetnika časti siromak v Rusiji i verje njegovim prijatelom. Tüdi te njim verje, če te gučijo proti največjoj dobroti — proti Bogi.

Ka je želo med vrste skrito pisateo toga članka od svetoga Oče, pravzaprav od — katoliške Cerkve, je samo na pol zamüjeno. Nekrjava rešitev siromakov za Kristuša je ešče neopravljeno delo i se najbrž nikaj ne motimo, če pravimo, ka te namen zasledujejo dnes ešče maloštevilni *katoliški kolektivisti.*

mirno gledali, ka *nas tüjec v lastnoj hiži obglavi.*

Borba za delavske pravice je marksistom samo maska, Zgodovina zadnjih par let je pokazala, ka so predstavniki marksizma največše delavske pijajce. Pitamo, v kom se pa razlikuje socialističen voditeo, ki ma svojo vilo v Berlini, Parizi, pa tudi v Ljubljani i Maribori, od svojih kapitalističnih sosedov, šteri majo ravnotakše vile?

Ali je ne za socializem tudi to značilno, ka je njegovo vodstvo *židovsko?* Marksizem je stalno področje, gde majo odločilno reč židovje, kak pri kapitalistih i framasonih. Čistokrvni židovje so bili: Karl Marx, Lassalle, Otto Bauer, Seitz, Renner, Blum, Rosenfeld, Trocki, Zinovjev, Radek, Litvinov, Kaganovič itd. Židovje so vidliiva vez, znamenje i dokaz düševnoga i idejnoga sorodstva med marksizmom i kapitalizmom, a framasonske lože so jim pa sküpnje delavnice. *Kapitalisti ne napadajo židovov, čeravno so ti voditelje marksizma, pa tudi marksizem ne napada židovov, čeprav so ti stebri kapitalizma.*

Marksizem sküša kakpa biti tudi „Znanstven“ i kak znanost odavle stare fraze, štere so tak nesodobne i tak nesmiselne, ka so mogle komaj pol stoletja izgledati kak „znanstvene“.

S tem lažiporokom naj se oda naše slovensko delavno lüstvo? Zato „vero“ naj oda svoje slovenstvo i svoje katoličanstvo?

Židov-kapitalistov smo se znali rešiti, rešili se bomo tudi židovskih „delavskih voditelov“, šteri nastopijo pod naslovom marksizma i socializma. (Slovenec).

Pripomba. So istinske gornje reči. Mi v Slov. krajini ne poznamo i ne smo poznali socializma ali marksizma. Smo na lastnoj kaži čutili grozoto boljševizma, sad marksizma. Najbole se pa zato ne mogeo vtrditi prinas marksizem, *ar se je narod odgajao ne za parade, nego za notrašnje dühovno življenje i ar je dühovščina bila po cerkvenih predpisaj z malov štolninov zadovolna pri cerkvenih obredaj, kak spre-vod, zdavanje itd.* Dokeč ostane stara linija v Slov. krajini se nam ne trebe bojati marksizma.

Širite Novine!

NEDELA.

Vstop. V tvoji oblasti je vse, Gospod, i nikoga nega, što bi se mogeo staviti tvojoj volji. Ti si stvorio nebo i zemlo i kaj šteč je pod nebom. Ti si Gospod vsega! — Blaženi so čisti, ki živijo po postavi Gospoda. V. Blaženi so smiljeni.

R. Ar smilenost bodo dosegli.
Molimo: S stalnov dobrotljivostjov čuvaj svojo družino, prosimo te, Gospod: pod tvojim varstvom naj bo rešena vse nesreče i v dobrom deli vdana tvojimi imeni. Po G. J. K. Amen.

Nedela po Risalaj dvajseta, i Prva.

Evangelium sv. Mátaja vu XVIII.
Vu onom vremeni: Pravo je Jezuš Vučenikom svojim priliko eto: Prispodobno je včinjeno Kralstvo nebesko k človeki Kralji, ki je šteo račun činiti z svojimi slugami. I gda bi začao račun činiti, postavljeni je pred njega eden, šteri je dužen bio njemu deset jezer talentomov. Gda bi pa ne meo, odket bi plačao, zapovedo ga je Gospod njegov odati, i ženo njegovo, i sini, i vsa, ka je meo, ino plačati. Doli spadnovši pa on sluga, molo se je njemu, govoreči: plačaj, ka si dužen. I doli spadnovši te službeni tvariš njegov, proso ga je govoreči: potrpljenje mej z menom, i vsa ti plačam. Smiljuvao se je pa Gospod nad onim slugom, odpusto ga je, i dug njemu je engedjuvao. Vó idoč i pa on sluga, našao je ednoga z svoji službeni tvarišov, i ki je dužen bio njemu sto sodov, i zgrabivši davio ga je govoreči: plačaj, ka si dužen. I doli spadnovši te službeni tvariš njegov, proso ga je govoreči: potrpljenje mej z menom, i vsa ti plačam. On je pa nej šteo, nego je šo, i vrgo je njega v temnico, dokeč bi dug plačao. Videvši pa njegovi službeni tvariše, štera so se godila, jako so se razsrdili, i idoč pripovijavali so Gospodi svojim vsa, štera so včinjena. Teda je prizvao njega Gospod njegov, i veli njemu: sluga nečamuren, ves dug sam ti odpusto, da si me proso. Nejli se je trbalo zato i tebi smiljuvati nad tvojim službenim tvarišov, kak sam se i jaz nad tebo smiljuvao? i razsrdivši se Gospod njegov, dao ga je bohárom, dokeč bi ves dug plačao. Tak i Oča moj nebeski včini vam; či ne odpustite vsaki brati svojim z srca vašega.

„Pripelali so njemu ednoga, ki njemu je bil dužen 10.000 talentov“.

Vsi so dolžniki Gospodu: dužni smo za življenje, za vse dobrote, štere nam deli boža smilenost i dobrotljivost, dužni smo za odrešenje i zveličanje. Naš dug je 10.000 talentov, po naših penezaj miljonske svote. To je dug človeka naproti Bogi je neplačljiv, ar je neskončen.

Zlorablamo svoje življenje. Ne živimo za namen, ki nam ga je določo Bog; sami si določamo cio svojim življenji, na Boga pa pozabimo! Kelko je takših življenj, ki so prazna, zgrešena — življenje zabav. To je naš dug — naš greh. Zlorablamo dobrote življenje; zlorablamo samoga sebe, pamet, prosto volo, zdravje, moč itd.; zlorablamo čast, premoženje, ar ga ne nūcamo tak, kak nam ga je določo Bog. Zlorablamo svoje odrešenje i zveličanje neskončno božo ljubav, smilenost i dobroto, sto i sto milosti, božo reč, sv. spoved, obhajilo, opomine i tanače. Grešimo i se pregrešujemo proti tomi i onomi i naš dug raste neplačljivo svoto 10.000 talentov.

Blíža se obračun od dněva do dněva, blíža se sodnik v svojoj mogućnosti, v veličanstvi z vso svojov

ostročo. Račun žele i bo želo od mene, od mojega življenja, od 50 bo let mojega mišljenja, govorenja i činenja od vsega... I jaz stojim i bom stao pred božim Veličanstvom v svojoj revčini, siromaštvi, zaduženosti, brez obrambe, brez opravičila, brez zagovora popolnoma nezmožen. Plačati, poravnati, ne morem, samo odpuščenje i odvezo čakam, samo to je moja rešitev.

Gospod je smileni, je dober, dobro zna, ka je naš dug neplačljiv, nerešljiv, zato odpušča i odveže. Zadovoli se, če nam v srca pride: „Gospod, smilju se, odpusti nam naše duge, moj Bog i moje vse“. I Gospod odpušča neskončne dugove naše grešnosti, želi od nas samo to, ka ga prosimo za odpuščenje, to je spokano srce, i ka smo samo puni ljubavi, smilenosti do tistih, ki morda nas žalijo.

Sv. spoved, sv. obhajilo, odpustki so tisti, ki nam odjemlejo naše duge! Kelka dobrota so za človeški rod! Ali cenimo tak, kak so vredni? Što je samo, ednok probao, ka se pravi olajšati srce, pekočo vest, te zna, ka se pravi: „Sin, odpušćeni so ti tvoji grehi, pojdi v miri!“ — Človek na etom sveti živi povećini iz božega smilenja i dobrote, na drugom sveti nas pa čaka v prvom tali boža pravica, štera de nam lejka sladka, ali bridka. Zato pa uživajmo smilenost i dobroto božo vredno, da bo nam pravica lejka ob sodbi.

Ešće ednok protestiramo.

Na naš članek, v šterom smo opisali življenje sezonskih delavcov na marofi Zeleno polje, smo dobili popravek od gospoda upravnika inženjera D. Lalevića. To pismo nam sili ešće ednok pero v roke, da bi — če je to sploj moguće bole glasno kak prvokrat povedali: *protestiramo, protestiramo!*

Mi smo v našem članku trdili, ka so mogli naši sezonski delavci na Velko mešo okapati cukerno repo, — ka so na te z akordnim delom zaslužili štiri dinare i ka so tiste delavce, šteri so se branili dela na te najveći Marijin svetek — odpustili iz službe.

Na naš članek je odgovoro g. upravnik marofa i v svojem pismu niti z ednov rečjov ne zanikao to:

1., ka so morali delavci prijeti za motiko na Velko mešo;

2., da so bili odpušćeni iz službe delavci, šteri so se vidno postavljali proti takšoj oskrunitvi najvećšega Marijinoga svetka;

3., ka so delavci resan štiri dinare služili na te den z akordnim delom od sunca do sunca.

Gospod upravnik razlaga, da uprava ma po kontraktuši pravico želeći delo od delavcov tūdi v nedelo, ali na svetek. Mi dobro znamo, ka ta pravica po pogodbi resan postoji, znamo pa tūdi to, ka je nindri ne napisano, ka bi meo g. upravnik to *dužnost*, da

sili delavce katolićanske veroizpovedi na delo takši den, kda voren kristjan ne sme prijeti za motiko. V kontraktuši stoji, ka morajo delavci opraviti tūdi v nedelo i na svetek *nugno gospodarsko delo*, ne najdete pa v njem niti reči od toga, ka je okapanje cukerne repe takše delo, štero se ne sme opraviti brez skrunenja Marijinoga svetka.

Gospod upravnik pravi, ka je po pogodbi najveći greh, če se delavci puntajo. Mi pa pravimo, ka je pomota, če majo za puntaše tiste delavce, šteri ne po črki, nego po *dūhi pogodbe* zahtevajo svoje pravice. Mislimo, ka nam g. upravnik na Zelenom polji prizna, ka ma tūdi sezonski delavec po šest dnevnom deli od sunca pravico do telnovoga i *dūševnoga* počitka. *To so terjali delavci*, teda so terjali to, kaj njim pripada po zakoni, terjanje po zakoni določenih pravic je pa ne kakši punt. V kraljevini Jugoslaviji še ne!

Gospod upravnik prizna, ka so ne zaslužili delavci na Velko mešo več, kak smo to mi popisali, to je samo štiri dinare. Dodao je pa, ka je Kovačova Julika pozabila napisati, ka je prej uprava dala povlačiti vrste med cukernov repov s plūgom, s tem je olajšala delavcom delo, pa to brezplačno, brez toga, ka bi kaj dol potegnola od akordnoga zaslužka... Vsmilenja vredni trpini vi tam na Zelenom polji! *Konj vam je pomagao, plūg vam je pomagao* i tak samo štiri dinare ste zaslužili *z akordnim delom* na najveći Marijin svetek!?! Strašno! I g. upravnik itak piše, ka je prej laž, če što pravi, ka se na Zelenom polji delavec izkorišća...

V ednom pogledi pa ma g. upravnik Lalević prav, te, kda nas prosi, da bi pomagali upravi, i tūdi v „Novinaj“ pobijati *teli, bankaši i poštenji škodljivo navado slovenski delavcov pijančuvanje*. „15 do 20% delavcov ne more po svetkaj na delo i mora prositi za doktorsko pomoć“, nam piše g. upravnik. To početje naših delavcov je vsake obsodbe vredno. *Ali razumlivo je!* Kajti če delavec šest dni dela od sunca do sunca i ga sedmi den čaka iz štale napravleno, s *stenicami napunjeno stanovanje, gde nema niti ednoga stolca, na šteroga bi sedlo, ne ednoga stola, ge bi lejko mirno napisao par vrstic svojim dragim*, — *če nema nikše priprepe za mučvanje ne za kopanje*, — če je izročen na milost in nemilost svojim parovnim mūh, štere se rodijo v gnusnim, od svinj razoranom gnoj i blati, *(to blato i gnoj je vse vkūper tri poštene stopaje vkrej od delavske kūhinje!)* delavec, šteri vidi, ka se na tom sveti ničće ne briga za njega, pač pa ga živo i mrtvo priganja na delo, pravim takši delavec ma zvūn umetno vzgojenih *proti družabnih agitatorov* samo ednoga, če tūdi laživoga prijatelja: *alkohol!*

Plačaj Novine!

Naglica nikjer ni dobra, najmanj pa za dosego kreposti.

Cvetlica uspeva le počasi in skrbno pripravljeni zemlji.

Ako jetnik ne more zdrobiti svojih verig naenkrat, jih pili počasi, toda stanovito. Nestrpnost na poti čednosti je velika ovira. Kakšen reče: „Kako, boriti se bom moral jutri, po jutranjem, prihodnji teden in naslednji mesec, celo leto, vse življenje?“

V začetku svetovne vojne smo bili vsi prepričani, da bo v par tednih vse končano. Gorjč, če bi takrat vedeli, da bo trajalo 4 leta in sicer tako strahotno. Noben vojak ne bi hotel iti na fronto, mnogi bi si raj porinili v srce bajonet.

Ako bi človek mogel zbrati vse, kar bo v življenju pojedel in popil, bi se ustrašil: „Kako, bi djal, kako, vsa ta roba bo morala iti v moj želodec?“

Vendar bo pa taisti človek jutri ves srečen, ko se bo spravil k mizi zjutraj, opoldne in zvečer. Pa tudi naslednje dni se bo lotil božjega daru, toda pametno, kos za kosom.

Prav tako se dogaja pred množino težav v moralnem oziru. Te težave te čakajo posamezne ob poti tvojega življenja v večji ali manjši razdalji. Neizogibno te bodo zgrabile, ko prideš od njih, toda tvoje korake

Pisma naših z tūjine

Bruyères, St. Pierre (S & L)

Pozdravljena Slovenska krajina!

Daleč v tūjini sem, z mislijov sem pa vsigdar pri Tebi, draga Slov. krajina i moj domači kraj. Zruženje s Tebov man po naših lepim „Novinaj“, štere z veseljom sprejemam in čtem.

Male so „Novine“, a če pazljivo čtemo, najdemo dosta več z njij, kak včas i kakšem velkom časopisi. Či bi se prebivalci Slov. krajine i njemi izseljeniki zavedali, ka nam prinašajo „Novine“, gvušno bi bilo vekše število naročnikov.

Gnesden se človek izobražuje s čtenjem, zato si po mogućnosti naročiti čtenje, štero je nej drago in štero Ti dosta prinese. Dobro preštuderati i misliti — gvušno so to edine za za Slov. krajino „Novine“, zato v obilnom številu segnoti za njimi in tak si lejko zagvūšamo boukšo in lepšo bodočnost naše slovi te Slov. krajine.

Dosta nas je raztepenih po sveti, včas se najde šteri, ki šće pozabiti svoj domači kraj in svoje drage. Prvo v tūjini nam bodi Bog: ne misliti, če se nam dobro godi gnes, ka slabo nigdar ne pride. Či šćemo biti po tom kratkom zemelskom življenji srečni, išćimo Boga in bo se, ka je potrebno za življenje. Bog je na celom sveti ednaki, zato mi tūdi moramo biti ednaki. Ne pozabimo nedele, ki je Bogi posvećeni den; nej gledati na druge, ar je vsaki svoje sreće kovač. Slab izgovor je: „Ovi tūdi tak delažo, zato sam ges tūdi.“ Gnesden zavūpati v Božo pomoć, nej v lūdi, šteri včas kaj obdario, po drugom kraji pa veliki kvar včinijo.

Pošilam vsemi prebivalstvu Slov. krajine, tūdi vsem njenim izseljenikom po sveti, iskren pozdrav in Bog vse živi dugi čas!

Sin verne matere Slov. Krajine
T. C.

Razgled po katolićanskom sveti.

Katolićanska omladina v Nemčiji. Organizacija nemške mladine se jako povećšavle, nazlūk velikim neprilikam. „Credo“ (to je „Verjem“) nemške mladine je lepa spoved, štera se etak glasi: „Mi katolićanska mladina želemo biti popolni katolićanci; zato je naša vsakdanešnja briga katolićansko misijonstvo“. „Mi šćemo biti katolićanci, vojaki Odkūpitela sveta; zato nam je Kralstvo Jezusa Kristuša nad zemelskim“. „Mi šćemo biti katolićanci, mlada četa Jezusa Kristuša, zato nas niti vrednost niti kakši dūh nemre razdvōjiti naše redove“. „Mi šćemo biti mladi, sveti i čisti; zato pozdravlamo Marijo kak našo Mater i našo Kralico“. „Mi šćemo biti mladi ponizni i podvrženi, zato poslušamo naše predpostavlene“. „Mi šćemo biti mladi, veseli i srećni;

bo spremljala zadostna milost božja, da zmagāš.

Danes hoćem biti zmagovalec za 24 ur. Jutri zgodaj naredim isti sklep in tako vsak dan.

Razsekaj torej težave na male kose pa boš zmagovalec. Umesten je latinski izrek: Divide et impera! (Deli in vladaj.)

Francoz Bazin pripoveduje tale genljiv dogodek iz svetovne vojne.

Neki ženi so sovražniki moža vrgli v ječo, sina edinca ubili in hišo oropali. Torej, same velike nesreće. A ona je bila mirna. Bazin jo vpraša: „Kako morete biti tako ravnodušna pri toliki nesreći?“ In ta junaška francoska žena odgovori: „Vsak dan prejemem kruh, ki mi je tako potreben in medtem rećem ljubemu Bogu, ki je prišel v moje srce: Gospod, daj mi pogum za 24 ur! Naslednji dan storim ravnatoko.“ Mladinoljub.

PREKOSNICE.

Zakaj nemrejo bit ženske ministrantje? Zato, ka ženska šće metl vsikdar zadnjo reč. Pri sv. meši pa jo ma pop pri kirjelejsomi. Če bi ženske ministrantje, bi naprevjekle svoj kirje pa kristelejson i meša se nikdar ne bi dokončala.

Dijaški kotiček.

Refleksija.

Zmagovalec na bojišču je doživl gotovo tūdi nekaj porazov, toda zaraditega še ni vrgel orožja od sebe.

Napoleon I. si je zbral to le geslo: „Zaupanje v zmago je že polovica zmage!“ To Napoleonovo geslo si je osvojil tūdi zmagoslavni maršal Foch in ga skrćil v dve besedi: *Victoire-Volonté*.

Ako to velja za bojna polja, kjer treba računati s številom kanonov in bajonetov, koliko bolj velja za naše duhovne zmage, katere so popolnoma odvisne od naše volje.

Dobro si zapomni: Vsak poraz olajša pot naslednjem porazu in vsaka zmaga olajša pot novi zmagi.

Vzdržnost je težka, toda ta težava polagoma zgublja svojo ostrino v odloćni borbi. Najvažnejši so prvi uspehi, ker so dokaz, da je zmaga moguća in dajo pogum.

V nekaterih bolnišnicah so prišli na zanimiv poskus. Dobijo se bolniki, katerim je kak pretresljiv dogodek tako udaril na živce, da se imajo za mrtvoudne čeprav niso. V resnici je v njih le nekoliko nezmožnosti zaradi oslabeledih živcev, toda vsled autosugestije so res kakor popolnoma hromi.

Pred takega bolnika dajo na mizo tisto jed, ki jo bolnik ima najraj in sicer v razdalji za 1 cm od roke. Bolnik, videč to dobroto si misli: „Oh, kakšna nesreća je zame, da sem mrtvouden! Ne bom mogel stegniti roke do te dobre jedi!“

Toda volja je tako moćna, da se bolniku posreći stegniti roko za 1 cm. Drugi dan zopet postavijo pred bolnika njemu tako priljubljeno jed, toda že 2 cm daleč. Bolnik spoćetka seveda omahuje, potem se ojunači in doseže. Tako se ponavlja z vedno većjo razdaljo, dokler se bolnik ne preprića, da ni bil v resnici mrtvouden.

Ko gre za krepost, zlasti za najlepšo, oh, koliko je mrtvoudnih!... Upijejo na ves glas: Ne morem hoditi po tej poti!

Potruđi se, da narediš prvi korak, potem bo lažje šlo. Ta prvi je najtežji pa tūdi najvažnejši. Zmaga je gotova, ker odloćna volja, podpirana od milosti božje, se more za vedno odreći tūdi zastarelim razvadam.

Poglej, kako nastopa poletje: dobiva vedno većjo moć nad zimo, čeravno se od časa od časa še pojavijo ostri vetrovi in mrzli dnevi.

Zmaga je odvisna od poguma. Ta pogum pa mora biti potrpećljiv.

zato stoplemo naprej verni našim sbratom. „Mi ščemo biti resni i močni; zato delamo vdano v našem svetom pozvanju“. „Mi ščemo biti svobodni ljudje i leščani; zato branimo prava družini, leščtvu i narodu“. „Da to dosegnemo, mi, katoličanska omladina, se bomo borili, a naše geslo borbe bo: „Za Kralstvo Kristuša i novo domovino“.

Povrnjenje med ameriškimi zdravniki. Nekš angleški list je pisao od povrnjenja zdravnikov v Ameriki. Guči od dr. Thomasi Emmesta, ki je ustanovo ginekološko kliniko v New Yorki. Njegova žena je katoličanka i jo je večkrat sprevaajo v cerkev. Ednok je poslušao predgo od modrosti, štera vlada svet. Zaproso je predgará za sestanek. Na tom sestanki se oča redemtorist prepričao, da je doktor dobro povučen v katoličanskoj veri, štera je bila ženina zasluža. On se je povrno star okoli 50 let. Več zdravnikov se je povrnolo, ki so znani po sveti po svojih znanstvenih delaj.

Grčkokatoličansko papovo semenišče sv. Jozafata v avdijenci pri sv. Oči. Sv. Oča so sprijali grčkokatoličance v semenišči sv. Jozafata v Rimi v avdijenco. Pozdravili so jih s slovenskimi pesmami, za štere so se sv. Oča zahvalili i tudi pohvalili.

Katoličansko vseučilišče. Se-verna Francija je poznana po velikih fabrikaj i se drži za središče francoskoga delavstva. Krivo bi misli, če bi mislili, ka se tu samo telovno dela. Ne, tu se dela tudi duševno. Tomi je svedok katoličansko vseučilišče. Katoličanske osnovne i srednje šole pripravljajo vučence za vseučilišče, da tam primejo končno naobrazbo pred vstopom v življenje. Vse delo stoji pod nadzorstvom vseučilišča, ar delajo profesorje v vseh organizacijah, a sestanki se vršijo v vseučilišči. Uspehi so že dozda jako lepi, a bodo še lepši. Na vseučilišči je tudi poseben inštitut, šteroga vodi mož, ki je pred nekaj leti prestopo na katoličansko vero. Je to Rus. Dogodki v domovini so ga tak pretresli, da se je podao na krilo Cerkve i tu nevmorno dela. V Lilli je dosta ruskih izgnancov i zato so ustanovili za vseučiliški posebni ruski odelek s posebnov knjižnicov.

Katoličanske šole v Francoskoj. Letno izvestje katoličanskih šol v Franciji javla, ka je v preminočem leti hodilo v šole 927 jezero 499 dece. Plača za vučitelstvo je zneslo 500 milijonov frankov. V zadnjih 3 letaj so morali mnogo šol zidati, da lahko dobijo v njih mesto vsa deca, ki so se sem zatekla. V niednoj državi ne žrtvujejo katoličani telko, za katoličanske šole, kak ravno Francozi.

Strahote glada v Ukrajini. „Daily Ekspres“ piše od strahot glada v Ukrajini. Neki Anglež piše to: „30 km na jug od Kijeva sem vstopo v edno ves, v šterom je vse vmrlo od glada. Od 40 rodbin je ostalo komaj 6 ljudi. Mačke i pse so tudi pojeli. 15 leten dečko, sama čonta i koža mi pravi, ka je njegov oča vmro od glada pred ednim mesecom.“

Razmere v Rusiji. Sovjetska Rusija je še zmerom vnoгим tajinstvená zemla. Ona je napadena i hvaljena, kak malo štera zemla na sveti. To nebi smelo biti tak. Številke so najbougši svedoki. V začetki l. 1929. je komunistična stranka mela nad 1 milijon 400 jezero članov. L. 1930. se je število članov zdignolo nad 1 milijon 500 jezero i l. 1931. je bilo nad 2 milijona a l. 1933. nad 3 milijone. Tak v štirih letaj naraslo število teh kotrig nad 120 procentov. Novi komunisti so pa ne spunjali svoje dužnosti, kak so to zapovedavali voditelje stranke. Disciplina je popustila i voditelje komunistične stranke so se začnoli bojati, ka poleg te velke vnožine kotrig postane stranka slabša. Zato so začnoli strogo kontrolirati. Na kongresi komunistične stranke l. 1934. je Stalin pravo, ka je v Sovjetskom Savezi okoli 2 milijona komunistov. To je velko nazadivanje proti tistomi predno so začnoli „čistiti“. Zgubili so nad 40 procentov članov. Dosta je članov i vnojo jih je samo zato, ar majo od toga hasek ali pa da morajo.

Mala Trezika v salezijanskoj družini. Tak so redovni višji imenivali Treziko Žveglič, 24 letno sestro Slovenko v Aleksandriji v Italiji. Mrla je leta 1933 zavolo sušice. Ravno na den svojih redovnih obliž je zbolela, pa Bog je ne šteo odkriti nevarnoga položaja. Mela je vedno vüpanje, da postane misijonarka. V svojem groznom trpljenji je večkrat ponavljala: „Moje misijonstvo je posteo, s svojim trpljenjom želem pomagati duhovnikom rešavati duše, moje življenje, sprotoletje mojih redovnih dni naj bo posvečeno za duhovnike. Na den svoje svete smrti je prvo rožico poslala svojem spovedniki. Bio je to plebanoš, ki se je malo brigao za svoja glavna opravila. Farniki so bili zapuščeni, mrzli kristjani, ki so pozabili na krščanske dužnosti; slabši so bili kak tisti, šterim je ešče ne prisijala svetlost svete vere. Zda so s plebanošom vred vsi goreči, dobri kristjani; pokojno Treziko imenujejo zaščitnico svoje fare. Spunila je obližbo tistomi plebanoši: Kda pride v nebesa,

Letos obhajamo stoletnico, odkar so bili črni sužnji osvobojeni.

Suženstvo pa še vedno ni povsod odpravljeno.

Dne 1. avgusta 1834 je v mejah svetovne britanske države več ko 800.000 Zamorcev dobilo vroče zaželeno in zahtevano svobodo izpod jarma belih gospodarjev. Angleški parlament je takrat dovolil več kot 200 milijonov zlatih funtov za odškodnino gospodarjem ter za to, da bi se postava mogla v vseh delih države tudi gospodarsko izvesti proti odporu zainteresiranih krogov, posestnikov plan-taž, trgovcev s sužnji ter paroplovnih družb. Angleški zgled je res odločilno vplival na ves svet.

V teku 100 let so suženstvo po vsem svetu odpravili, vsaj po pisani postavi. V Zedinjenih državah je dobilo prostost štiri milijone Zamorcev, na Kubi v Braziliji in v Srednji Ameriki več ko en milijon. V zadnjih 30 letih je bilo osvobojenih pol milijona ljudi, med njimi 215.000 v Sierra Leone, 53.000 v Nepal, 8000 v Burni itd. Seveda pa je danes še 5—6 milijonov ljudi posebno na Kitajskem, v Arabiji, Abesiniji, Liberiji ter ponekod v južni Ameriki, ki so že v suženjski odvisnosti.

Upravičeno je zato jezuit p. Martindale v reviji „The Month“ zapisal, da krščanski narodi nimajo nobenega

naj čaka lepo rožico, ka prva bo za njega i njegovo čredo. Med njenim betegom so jo večkrat obiskali redovni predstojniki i predstojnice.

„Križari“. Na Španskem je to organizacija katoličanskih vučitelov. V madridskom okrožji so ustanovili že 186 šol ne samo za mladino, nego tudi za odrasle, v šolah samih je okoli 40.000 dece. Dozda je bilo na Španjolskom dosta nepismenih. Revolucija je katoličane zmordila!

Socialist za Kartuzijance. Francoska vlada je pred 30 leti zaplenila samostan „Grande Chartreuse“ (grand šartroz, velika Kartuzija) v Grenoble-i. Te dni je v novinaj „Echo de Paris“ socijalist Chastanet zahtevalo od vlade, naj povrne Kartuzijancem te svetonožnani samostan. Med drugim piše: „Ali mislite, da najdete v sveti priznanje za to, da sprejemate tuhinne slepare, kak je Stavisky, a sine Francije, ki živejo samo za delo i molitev, izganjate iz domovine, za štero so drage vole preleviali krv?“

vzroka slaviti 100 letnico osvobojenja sužnjev. Saj so krščanske vlade to grozovito in zločinsko trgovino z ljudmi več ko 200 let gledale in celo podpirale. Po zanesljivih cenitvah se od leta 1600 do leta 1850 iz Afrike v severno in južno Ameriko zvlekli 9 milijonov Zamorcev, čeprav so španski kralji pod pritiskom kardinala Himesa in slovečega dominikanca Las Casas španskim podložnikom najstrožje prepovedali trgovino s sužnji.

Med leti 1700—1786 so samo angleški trgovci s sužnji 610.000 Zamorcev naložili v Afriki na ladje ter jih kot „black cattle“ — „črno živino“ — prepeljali v Ameriko. V angleških kronskih kolonijah so za prvovrstnega moškega sužnja „plačevali 30 do 150 zlatih funtov, v združenih državah pa je cena dosegla celo 750—1500 dolarjev. Kakor ugotavlja „The Month“ je Anglija svojo gospodarsko nadvlado na svetu v 18. in 19. stoletju dosegla le s sistenom suženstva, ki edini je omogočil ogromno povzdigo plantažnega gospodarstva v novem svetu, s čimer je tudi angleška industrija postala vsemogočna.

(Po „Slovincu“.)

Resnica za rdečo masko.

Kaj je švicarski inženjer doživel v Rusiji.

V „Osservatore Romano“ je 23. septembra priobčen razgovor z nekim švicarskim inženjerjem, kateri je dalj časa živel v Rusiji in tam mnogo potoval. Njegove izjave so toliko bolj dragocene, ker je deloval v raznih sovjetskih podjetjih ter mnogo občeval z inozemskimi inženjerji. O prehrani ruskega prebivalstva je takole povedal:

„Po soglasnih izjavah je poleti 1933 strašno manjkalo živil. V mnogih mestih, posebno pa v mestu — 40.000 prebivalcih je štel — v katerem sem leta 1934 stanoval, je vsak dan umrlo sedem do osem ljudi na cestah brez vsake pomoči, ker so bili sestradani. Zvečer je vozil po ulicah voz, ki so nanj nalagali mrličje in jih odvažali na pokopališče. Zaradi vremena bi bila letina 1933 lahko zelo dobra. Toda konči pridelek pa le ni zadostoval zaradi izgub, ki so nastale pri žetvi. Še isti dan, preden sem odpotoval iz Rusije, sem sam videl na cesti, na kateri sem stanoval, truplo neke ženske, katera je umrla od lakote.“

O industrijskem napredku v Sovjetski Rusiji pa je inženjer takole povedal. „Velik del velikih podjetij, ki so bila ustanovljena med petletko, ne deluje, ali pa slabo deluje. Le s težavo spravljajo v obrat tovarne, ki so že pred dvema ali tremi leti naznanjale, da so pripravljene za obratovanje. Po drugih podjetjih odpovedujejo stroji in produkcija nazaduje. Vzroki so: slaba uprava, tehnična nesposobnost osebja, napake med pre-nagljenim in premalo vestnim delom

ter stalno menjavanje v vodstvu obrata. V obratu, v katerem sem delal, so izmenjali ravnatelja štirikrat v treh mesecih. Poleg tega pa so zelo redki ruski inženjerji, ki bi si upali prevzeti osebno odgovornost, ker je najmanjša napaka kaznovana z deportacijo in izgonom.“

Na koncu izjave švicarskega inženjerja pa se glasi: „Edina organizacija, ki v Rusiji še deluje, je GPU. Zapira, deportira ter s samokresom in giljotino odstranja nekomuniste, ali pa tudi komuniste, če so se odmaknili od splošne smeri, in to vse s posebno točnostjo in ravnodušnostjo. Po informaciji, katero sem prejel iz Moskve, samo tam, v ondotni osrednji jetnišnici, izvrše vsak dan povprečno sedem usmrtitev. Če to število pomnožimo s številom drugih velikih centrov, v katerih tudi vsak dan izvršujejo smrtno obsodbo, dobimo naravnost strašno vsoto. Sam sem bil v južni Rusiji priča, ko so deportirali celo množico ljudi. Na ti-soče ljudi so zbasali v plombirane vagonne in jih odpeljali v Sibirijo, odkoder se ne bodo nikdar več vrnili. Njihovo premoženje so prodali na dražbi. Za majhen denar si mogel kupiti najbolj dragocene stvari.“

Potoval sem v Rusijo sicer kot neboljševik, želel pa sem tamkajšnje razmere objektivno presojati in gledati. Vračam se s trdnim prepričanjem, da je nemogoče, kdor ni bil tamkaj, predstavljati si, kako žalostno, bedno in strahotno je življenje v Rusiji po zaslugi sovjetskega režima!“

(Po „Slovincu“.)

K 60 LETNICI VREDNIKI „NOVIN“.

Minolo je več šest križov življenja tvojega, štero si posveto za nas deco Slov. krajine, da s tiskom krepíš naše duše slabe, da ne vmerje iskrica življenja duše naše. Za delo tvoje mučno, je ogovarjanje, na mesto velike plače zaslužene. Ali zato delaj trpi ne kloni nigdar, ar tvoja plača se ne zgubi nigdar. Ne bodi žalosten zato če smo nezahvalni, znaš da smo slabiči grešniki nevolni, šteri nevemo ka pomeni biti pioner, i reč božo glasiti povsod i vsigdar. Raduj se tvojimi mučeniškomi deli, če glih nemaš slave svoje zaslužene, ar čaka tebe tvoja plača velika, štero ti plača naš Oča nebeski, naš dragi Bog.

P. M. HORVAT

GLASI.

SLOVENSKA KRAJINA.

Naš namen do prišestne nede-le je: naj so naše dek-le poštene v tujini. V te namen zmolimo vsaki den edno Zdravomarijo. Najboše je to Zdravomarijo zmoliti pri jutrašnjój molitvi.

Širitelje iz lendavskoga sreza pridite 21., to je dnes teden v Črensovce popoldnevi ob 2. Pridite po večernicaj, štere so ob 2 v Naš Dom. Prinesite vso naročnino, ki je ešče odzaja za letos. Kalendar smo dali v štamp i ga moramo plačati.

Širitelje, ki so nam letos ešče pare ne plačali, naj si vzemejo k srci naš opomin i včasi pošlejo notri naročnino. Tiskarna terja nas, mi pa moramo vas. Če de tiskarna šla na sodnijo, te meli nepotrebne stroške i vi i vaši naročniki.

Črensovski nabiratelje na Dom sv. Františka se oprosijo, naj te teden, od 15. do 20. oktobra naberejo živež kak vsako leto i ga pripe-lajo k odbori v Črensovce hšt. 9. Dobro duše se pa oprosite, da date v obitnosti kak ste mogoče iz svojega pova: kukorco, hajdino, proso, krum-ple, grah pa če što more tudi kaj strmenoga. Samo vu fari mamo 120 siromakov, šterim krüh delimo, keliko jih pa ešče pride od druge. Odbor.

Žizki. Na poročilo v „Slovenskom Gospodari“, od mlatidbe na Malo mešo ščemo dnes par reči spregovoriti. Ne je istina, ka bi to bili „nekaterniki“; pod „nekaternikami“ mi razmimo več gospodarov, to je pa bio samo eden edini, ki je pa, gda so ga sosidovi opotili, tudi „nikam nesramežljivo odiše“, nego se je družina včasi šla k meši spravlat, zato ka je to edna poštena krščanska družina, od štere je té malenkosti nikak ne bilo vredno po časopisji raznašati. Da zrok je bio to, ka je s predganice nikaj ne bilo naznanjeno, kak je to bilo vsigdar navada, kmet pa, ki od noči do noči trdo dela, nema časa po kalendaraj iskati, gda bo v tedni svétek. Pa či bi tudi celi den mlati, nebi včino nikšega greha, zato ka je Mala meša prinas več ne cerkveno zapovedani svétek i je te den nišče ne dužen poslušati službe bože. Ka denok pravijo štajerski kmetje na takšo čenčarijo, posebno tisti, šteri po nedelaj kosijo i krmo vozijo, kak smo to že na lastne oči vidili? Pa šče od tisti nigdar nikaj ne smo čteli v niednom časopisi. No, pa naj nam nišče voči ne meče, ka s tem pa napadamo „Slov. Gospodara“. O ne, pa njegovoga poročevalca tudi ne. Mi se samo branimo i se bomo branili proti takšim malenkostnim žaljivim poročilom, pa naj bo komi prav ali pa ne, nas to nikaj ne briga. Nikak pa neščemo, ka bi tisti, ki nas dobro poznajo, mislili, ka so negda tak dobri Žizkanje, zdaj naednok vsi postali poganje, ka ešče na Malo mešo mlatijo. Šče ednok opominamo, naj se takše malenkosti, štere što pozabič napravi, ne neséjo včasi v časopis, ka de drugoč uredništvo pa moglo popravliti, pa naj njemi bo prav ali pa ne.

Ponovno prosimo najditelja listnice, štera se je zgibila med Mostjem i Dugovasjov, ka je blagovoli povrnoti, zavolo važnih dokumentov i jo lejko odda na župni urad v Lendavi ali na šterošteč šolo.

Misijonski koledar 1935. Letnik XVI. Velika osmerka, 128 strani. Groblje-Domžale. Cena 10 Din. Misijonski koledar ma prednost vseh dozdajšnjih i je celo prekaša. Naslovna slika je štirifarba. Notranjost krasi 90 slik i vinjet. Tipi črk se pogosto ma menjajo. Vsaka stran nudi očem novo lepoto i zanimivost. Vsebina je povučna, a zednim mikavna ino zabavna. Deloma je opremljena z zemlevidi. — Nekaj naslovov: Afrika, dežela skrivnosti. Knoblehar in njegovi. Limpopo, skrivnostna reka. Slovenci v prefekturi Lydenburg. Zamorski Pavliha. Dajte nam misijonarjev: Cvet in ponos lastnega plemena. Japonska in njeni problemi. Misijonsko leto 1933 do 1934. Osveta (Povest). Molitev in žrtev... *Naroča se v Misijonskoj tiskarni, Domžale-Groblje.*

Žalostna vest. V Skoplji v bolnici je vmro preminoč teden po kratkom betegi vojak Jerič Avgust, star 22 let, doma iz Dokležovja, šteri bi za 1 teden obslužbo svoj rok. Preminoci je bio 5 let kuharski pomočnik v salezijanskem zavodu Martinišče v Verzeji. Bodi njemi lahka zemlica dalna. Vsem domačim pa naše iskreno sožalje. Marija Pomočnica, potolaži ga.

Gančani. K sv. Trojici smo neustrašeno romali i hvala Bogi srečno pršli i ta i domov. Vsem romarom iz Slov. krajine bodi v srce zapisani sklep posebno nam dečkom i deklam: „Delaj dobro i vari se hūdoga“. Gvūšno smo vsi dobro zarazmili, ka pomeni „Delaj dobro i vari se hūdoga“. Spunjavilimo tisto, ka je g. predgar omeno, potom se bomo veselili plačila v nebesaj. — Romar.

Gančani. Pred kratkim so nas obiskali preč. gospod Žalig Nobert, franciškan, beltinski rojak, brat našega čevlara Žaliga. Zajtra so prišli k nam i so v našoj podružnici popevali sv. mešo. Hvala našemi g. plebanoši, ka so dovolili, da so omenjeni gospod pri nas mešūvali.

Širitelje sobočkoga sreza pridite oktobra 28., to je od dnes dva tjedna v Soboto v Dom sv. Franciška, Križova 4 po velkoj meši i predgi. Vsaki naj pazi, da svete meše i predge ne zamūdi. Poberite i prinesite vso zaostano naročnino na Novine, M. List i M. Ogracek.

OD NAŠIH V TŪJINI.

Mrtelnost. Po dugom i težkom betegi je vmrla v 47 letaj starosti v Allentown Pa. Katarina Cigūt. Pokojna je bila doma iz Beltinec. — V South Bethlehemu je vmro Verban Ivan v starosti 53 let. Pokojni je pred 25 leti preselo iz Lōmerja v Ameriko. Naj počiva ta v miri! Bodi njima dober Bog smileni!

Najvažnejši momenti pri domačoj oskrbi umobolnih.

Umobolni se zvečine oskrbūjejo v zavodih, — vnogi pa tūdi doma, posebno če je beteg ešče menši, v začetki prle kak se prav spozna, ali gda se je betežnik v teki betega izdatno pobogšao. — Dostakrat pa tūdi težje oboleli, jako razburjeni i celo nevarni betežniki ne najdejo včasih sprejetja v zavod, kak se je to pri nas pred otvoritvijov zavoda v Novom Celji, zavolo prenapunjenosti zavodov, dostakrat primerilo, ka se je moglo čakati po več mesecov na možnost sprejema. Včasih tūdi drugi pogledi preperečijo oddajo betežnika v zavod. Tak n. pr. je neki advokat (fiškališ) v menšem slovenskom mesti pred bojnov dvakrat prebolo „delirium tremens“ doma — ar oddaja v zavod ni gotova. — Ar bi je ne bilo možno skriti — jako škodi njegovimi delūvanji. Dotičnik (vmro je že pred bojnov) je prebolo kratkotrepi delirij i i nemoteno vršo svojo prakso. Sezna za časo obolenja je meo izvežbanoga dvorjenika. Ar je pa to malokomi mogoče, je priporočliv sprejem v zavod pri vsakšem, ki je količkaj betežen na razumi, kajti samo tam se njemi lahko odstranijo i zabranijo vse škodljivosti i njemi dajo pomoč v vsakšem pogledi, pa tūdi to je, da je cenejše, za nepremožne je celo

PO DRŽAVI.

Petdeset letnico svojega obstoja je obhajala te dni rk. fara v Niši v Srbiji. Tū je lepo katoličansko življenje. Faro vodijo sinovje sv. Frančiška Asiškoga.

Štiristo letnico svojega obhaja letos družba Jezusova. Pred 400 leti jo je nastavo sv. Ignac lojolski. Kak je Jezus znamenje, šteromi se proti guči ravnatak so njegove družbe sinovje tūdi skoz vsa stoletja podvrženi vnogomi preganjanji. Pa vistiniti se nad njimi vseli Gospodovo obečanje: Vrata peklenske ga ne premagajo.

† Golobič Alojz, urednik ednoga dela pri dobrom kat. listi „Slovenci“ je v najlepšoj mladosti vmro. Naj Srce Jezusovo bo smilene plačnik njegovej duši.

Gospodarstvo.

Naši sezonski delavci.

1.

„Stara navada je železna srakica“, pravi slovenski pregovor.

I to je istina.

Stare navade se radi držimo tūdi te, kda nam je samo v škodo.

Teher takše stare navade nosijo naši sezonski delavci, kda ne vūpajo brez palera na delo.

Palerstvo najmre je tūdi eden ostane iz žalostne preteklosti, železna srakica, štero nemre, ali nešče slečti naš sezonski delavec, če tūdi čūti, ka je ta srakica resan železna trda da ga ožūli.

V prejšnjaj državi je naš narod na ednoj strani ar je priden, na drugoj strani — ar je morao, je hodo na delo „v orsag“. Ništerni posebno britehni domačini so že pozimi hodili od marofa do marofa i ponūjali svoje delavce za polsko delo. Če je gospodar marofa, ali največkrat „špan“ nūcao delavce, te sta paler, to je človek šteri se je prišeo ponūjati i špan napravila pogodbo. V pogodbi se je napisalo: kelko delavcov mora priti,

kakšo šker morajo prinesiti s seboj, kakše delo čaka na opravilo i kakša bode plača.

Če se je dosta palerov ponūjalo, te je špani bilo dobro, če malo, te paleri. Te je paler napravo dobro pogodbo, zagotovo si je dobro plačo i s tov pogodbov potem hodo od vesi delavce pogajat. Pogajali so se večinom — v krčmi. Tam so bodoči delavci spili par litrov vina, se zna na račun palera, i kda so bili že kelko — telko v rožicaj, so podpisali kontraktuš — paleri.

Tūdi v tom kontraktušu so podrobno popisali:

kakšo šker more prinesiti delavec,

brezplačno — ka je posebno pri dugotrepčih obolenjih velkoga pomena.

Važno je, ka se pazi na prve znake betega, šteri se jako radi spregledajo. Samo te, gda začne betežnik zmešano gučati, gda postane razburjen ali celo nasilen, komaj te pridejo domači do spoznanja, ka je duševno zbetežao. Vendar je navadno že dugši čas prle slabo ali malo spao kazao sprembe značaja, postao tužen, malo rečen, zgūbo je veselje do dela, v križ gučao, ka so bili že prvi znaki zbetežanja. Če je zavračao jed, je meo že najbrž zmešnjavo okūsa; zavolo štere si jo je razlagao za zagiftano; — če je napeto poslušao je čūo zvoke i glasove. Gda je — očitao domačim ka — ga sovražijo i da ga ščejo zastrupiti, gda je gučao v prikaznih, gda se je razburjao zavolo vočimetanj i špotanj čeravno to nišče ne napravo te je postala domačim bolezen jasna. Največše važnosti je, ka se betežnik včasih odpravi v zavod, ar se stem lahko preperečijo nesreče. — Pa lūdje pravijo, ka se jim smili, da je ešče ne „zreli“ za zavod, ka se bo tam pri nemirnih i zmešanih lūdeh samo še poslabšao — i tak njemi v škodo odlašajo, ka postane betežnik nasilen i ogroža svojce. Tūdi samomor lahko poskušā ali celo izvrši v začetki obolenja. Vse to bi se lahko preperečilo, če bi ga pravočasno dali v zavod. —

kakše delo morejo opravlati, kda se začne i kda se konča delavnik,

končno pa:

kakša bode plača v silji, v penezaj i v foringi.

Pa če smo primerjali pogodbo, ali kontraktuš med palerom i gospodarom marofa, potem pa pogodbo med palerom i delavci, se je leško opazila strašna razlika. Delavec se je obvezao za menše plačilo, kak paler. Med na marofi pogojenov plačov i med plačov, štero je obečao paler svojim delavcom, je bila vidna velka razlika i to razlika je vtekno v svoj žep — paler.

Vogrski grof je velik gospod. Njegov špan tūdi. Tak velka gospoda se ne ide pogajat s siromaki v Slovensko krajino. Tūdi zato ne, ar so se mogli sporazumeti z delavci. Delavec, Slovenec bi gučao po svoje, špan, grof — Madjar pa tūdi po svoje. Potreben je bio eden človek, šteri se je pogajao v imeni delavcov i gospodov i je držao red med pogojenimi delavci. Takši posredovalec je bio paler i za svoje resan leško delo je meo — če je bila pogodba srečno napravljena — lepo plačilo.

Kak pa te, če se je ponūjalo dosta palerov?

To je pritisnila sūkešina pri gospodi paleri, ali ešče bole pri delavci. Paler si je najmre vsikdar leško pomagao: znižao je plačo delavcom, ali čū to že ne šlo, pa je s pomočjov svojih kuharic — krao. Da, čisto navadno, čisto po zakoni je krao. Od gospoda je dobo pogojeno hrano: meso, mast, graj, melo, sol itd. Iz teh dobrin je telko vkradno, kelko so samo pridne kuharice leško zakrile pred očmi delavcov.

Delavcom so pekle slab krūh i ga davale te, kda je postala skorja trda. To trdo skorjo so lepo pobrali, ešče bole posušili, zmleli i z njov krmili svinje gospoda palera. Leško so krmili svinje včas na marofi, če je gosdod pūsto, naj odira paler svoje delavce kak njemi je vola; če pa tak ne šlo, pa so romale pune vreče krūšnih skoric domo, ali k trgovci.

Da so pri samoj meli tūdi „šparali“, to je razumljivo. Kakša vrečica mele je že ostala vsaki mesec i to je punilo žepe gospoda palera.

Graj, krumpli, mast, sol, paprika, vse nekaj valā, z vsemi temi rečmi je „šparala“ od palera izbrana gospodična, ali gospa kuharica i če je „bole šparala“ gospodi paleri, je več valala, mela je vekšo plačo i bole zagvišno slūžbo v novoj sezoni.

I delavci?

Oni siromaki so se pritoževali, ka je krūh slab, ka so rezanci za nič, ka zvūn staroga graja i krumpišov ne pride drugo v lonec. Preklinjali so gospoda delodajalca, vidli so pa ne, ali so ne smeli viditi, ka je njuve nevole

največši vzrok ravno gospod paler. Tisti paler, šteri je bio nekda sveta potreben, ali dnes ne, ar delavec v našoj državi razmi i mora razmiti jezik delodajalca;

nadale;

ar dnes namesto palera preskrbi delo borza dela i to, brezi vsakoga plačila.

Tū bodi omenjeno, ka vsi naši palerji so ne bili takši, kakšega bi si leško mislili po našem pripovedovanji, da pa so bili slabi paleri, to zna najbole naš delavec.

Važno za delavce v Franciji!

Francosko društvo za emigracijo v Zagrebi je izdalo slovensko-francoski i francosko-slovenski slovar, šteri obsega 184 strani i prek 5000 reči. Slovar je prirejen tak, da se zlejška pravilno čūe i piše. Vsaki delavec, šteri že malo zna francoski, se leško s pomočjov toga slovara hitro navči pravilno gučati i pisati.

Znano je, da našim delavcom v Franciji dela največ težav neznanje jezika. S tem slovarom bo to olajšano.

Domači, ki mate delavce v Franciji, ne pozabite na to i priporočajte ga svoim. Košta samo 12 Din., poština 1.50 Din. Penze se naj naprej pošlje na Zastopstvo Francoskega društva v Murski Soboti.

BANKA BARUCH

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršī vse bančne posle najkoltantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

24-19

ŠVAJCAR

pošten in marljiv, ki mora dnevno predelati 200 l mleka v maslo in ceneni sir, molzfi. 20 krav, nadzorovati 2 kravarja, strokovno voditi svinjerejo s pomočjo 2 delavcev, se sprejme. Ponudbe s zahtevki na:

Hartner, Gornja Lendava

Proda se po nizkoj ceni koteo za svinjsko kuhinjo. — Poizve se pri Klemenčič Franci, Kapca 65.

Trgovski lokal

se odda v najem v hiši
HORVAT MATIJA
v Dolnji Lendavi št. 63.

Istina, ka se včasih stanje v zavodi poslabša, a to je potek i razvitek bolezni, ne pa včinec prebivanja v zavodu — v dosta slučajih se pa stanje taki zboljša, — to je pa uspeh pravilnoga ravnanja i zdravljenja.

Gda se betežnik zboljša, nadleguje zdravnika i domače, ka ga naj odpūstijo — ar se drži že za popolnoma zdravoga i ka bi nadele bio v zavodi, se njemi vidi nepotrebno. Važno je, da prehitro ne pride pali v stare okoliščine i neugodnosti i škodljivosti. — Pogostokrat so tūdi domači slepi i glūhi nasproti zdravnikom sveti, da naj počakajo ešče nekaj časa, ka se zdravje sčisto vtrdi, — prevzemejo betežnika i dostakrat pride čez par mesecov, dostakrat za par tjednov, sčisto poslabšan, pa v zavod nazaj.

Če zdravnik spozna, da dopūst nikak ne namesti, posebno če je bio betežnik sam sebi ali drugim nevaren, lahko zahteva, da prevzemnik podpiše reverz, to je obvezo, ka bode na betežnika tak pazo, ka ne povzroči škode sebi ali drugim i če bode potrebno ga pali odda v zavod. Te reverz oblast potom, gda po poizvedbaj ugotovi, ali je prevzemnik zmožen spuniti obveznost ali ne, — odobri, ali zavrne.

Što podpiše reverz, prevzeme dužnost i odgovornost. Žalibog se

prerado pripeti, ka dotičnik najmenje ne misli izvršavati svojij obveznosti — da se malo briga za betežnika, da ga pūsti dostakrat indri živeti. Ne čūdno, da se dostakrat zgodi samomor, zavolo prevzemnika. Sodišče, ki ma nadzorstva, bi moralo strogo kaznūvati vsakoga, što zagreši to brezvestnost.

Što prevzeme zboljšanoga, a ešče ne sčisto zdravoga betežnika v domačo oskrbo, bodisi proti ali brez reverza, — mora predvsem paziti, da odvrne od betežnika vsakšo škodljivost. V prvaj vrsti i posebno moramo omeniti alkohol. Posebno pijanci prisegajo, ka ne bodo nikdar več pili — i domači oblūblajo, ka jim bodo to zabranili — a dostakrat idejo včas v prvo gostilno i pri pijači slavijo veselo „rešitev“. I ravno alkoholiki se največkrat vračajo na novo kak težko oboleli v zavod. Pač je istina, da pijanec se preobrna, kda se v javno zvrne.

Čuvati je prevzetoga betežnika raznih neugodnosti, zaposli naj še ga s primernim delom vendar, da se preveč ne otrūdi — i če se vidi, ka se stanje poslabšava, ga je oddati v oskrbo zavodi.

(„Zdravstvo“)

Novine stanejo do novoga leta 6 Din.